

TÍÐINDI

Vilja bøta um korini hjá Kringvarpinum

Minnilutin í mentanarnevndini, sum eru uppskotsstillararnar, tekur sum vera man undir við uppskotinum, sum tær siga hefur til endamáls at bøta um fíggarligu korini hjá Kringvarpinum, nú inntøkugrundarlagið hefur verið so at siga óbroytt í nærum 10 ár

Eiríkur Lindenskov

– At ikki er lagt upp fyri pris- og lønarvøkstri hjá kringvarpinum øll hesi ár hefur havt stórar avleiðingar við sær. Starvsfólkahópurin er nærur minkaður niður í helming og stovnurin hefur ikki havt møguleika at fremja neyðugar íløgur.

Soleiðis siga tær báðar løgtingskvinnurnar, sum hava lagt uppskotið fram um at bøta um korini hjá Kringvarpinum. Í minnilutaálitinum frá Mentanarnevndini siga tær víðari:

– Hetta hefur sæst beinleiðis aftur í vantandi og óstøðugari framleiðslu av sjónvarps- og útvarpstilfari og harvið hefur støðugt verið máðað burturav ætlanini við og innihaldinum í public service sáttmálanum. Endamálið við uppskotinum er eisini at gera enda á óskilinum, sum í mong ár hefur valdað, í mun til lýsingar og sponsorar hjá ávikavist kringvarpinum og privatu miðlunum. Til tess at tryggja redaktionella frælsið hjá kringvarpinum er ætlanin at banna lýsingum og sponsum í almenna public-service miðlinum, sum frammanundan verður fíggaður við kringvarpsgjaldi.

Við at lata lýsingarmarknaðin yvir til teir privatu miðlarnar at kappast á bøta vit vónandi eisini um teirra umstøður og grundarlagnum undir einum fjølbroyttum og nýskapandi miðlatilboði frameftir – fólkaraði, máli og mentan Føroya at frama.

Undir nevndarviðgerini var greitt, at allir hoyringspartar ynskja almenna kringvarpinum góðar umstøður at virka undir.

Eisini var breið undirtøka fyri at lata privatu miðlarnar um at kappast um lýsingar.

Bæði kringvarpið og privatu miðlarnir lótu væl at hugmyndini um, at mvgið fellur til kringvarpið, um so er, at lýsingar/sponsoring verða bannað. Onkur umrøddi eisini møguleikan at fígga Kringvarpið umvegis skattin, meðan onkur frá privatu miðlunum røði framundir, at tað rættasta var at stuðla privatu miðlunum beinleiðis við útbearingar/útbreiðslustuðli. Til dømis við inntøkunum frá sjónvarpslýsingum, sum skattin, meðan onkur frá privatu miðlunum røði framundir, at tað rættasta var at stuðla privatu miðlunum beinleiðis við útbearingar/útbreiðslustuðli. Til dømis við inntøkunum frá sjónvarpslýsingum, sum skattin, meðan onkur frá privatu miðlunum røði framundir, at tað rættasta var at stuðla privatu miðlunum beinleiðis við útbearingar/útbreiðslustuðli.

Undir nevndarviðgerðini varð framleiðslan í kringvarpinum samanborin við lokalu sjónvarpsrásina TV2 í Bornholm. Ført varð fram, at starvsfólkatalið og inntøkugrundarlagið eru á jøvnum teimum føroysku, men at talið av vístum upprunaframléiddum sjónvarpstímum var væl hægri á Bornholm.

Eftir hoyringina fingur nevndarlímir sendandi Public-service roknskapin hjá TV2 Bornholm. Minnilutin heldur tað vera gott at kanna, hvussu peningurin verður brúktur, og hvussu hann kundi verið betri brúktur.

Men minnilutin metir ikki, at til ber at samanbera hesar báðar miðlar – lokalu dansku støðina, sum einans hefur sjónvarpsframléiðslu, og føroyska tjóðarkringvarpið, sum bæði framleiðir til útvarp, sjónvarp og internet. Havandi í huga ymsu fortreytirnar, og ikki minst, endamálini, er lítið gagnligt ókritiskt at samanbera støðirnar báðar.

Public-service krøvini til

kringvarpið eru munandi meira umfatandi enn krøvini til lokalu dansku støðina, sum einamest fæst við lættari, endurgevandi sjónvarpstilfar. Kringvarpið skal hinvegin røkja alla tær skyldur, sum líknandi landsumfatandi public-service støðir eru bundnar av, so sum DR, NRK og BBC.

Tað veri seg við tíðinda- og dokumentartilfari, har farið verður í dýpdina við dygdargóðum upprunartilfari til børn, fjølbroyttum og umboðandi mentanartilfari, ítrótti og risastórar verkætlanir, so sum nýggjárskonserter, ólavsøka og steypafinalur, har tað lættliga eru 30 starvsfólk atknýtt yvir fleiri dagar. Tað er alstórir munur á hópframléiddum lokalum smásögum, har dagsins høvuðssøga er fyrstu jarðberini, og so til dømis hós dagsdokumentarin hjá kringvarpinum, har eitt evni verður lýst og viðgjørt í dýpdini. Ein slík sending á ein tíma tekur fleiri vikur at framleiða hjá einum hópi av fólki og tað sæst eitt nú á rullutekstinum, hvussu nógv starvsfólk eru uppi framleiðsluni.

Slíkar sendingar krevja drúgvar fyrireikingar, viðgerð, greinan og redigeran av tilfarinum. Sostatt hefur føroyska kringvarpið serligar skyldur í mun til fjølbroytni, breidd, dýpd og dygd, meðan lokala danska støðin kann senda lætt og fólksligt allan sólarlaring. Dygd kostar. Tí er alneyðugt, at kringvarpið hefur ráð at lyfta úppgávuna.

Samstundis tørvar okkum ein orðaðan miðlapolitikk, so vit javnt og savnt eru dagfóð á miðlaøkinum. Kringvarpið er spart inn á bein seinastu árin. Hópin av starvsfólki eru send til hús, rationaliseringar og umskipanir eru framdar. Ein roknskaparvilla elvdi seint í 2012 til milliúnasparingar og hópuppsagnir, umframt at flytingin og sameiningin uppi í Sortudiki hefur verið kostnaðarmikil fyri stovnin.

Hóast hetta eru tekin um, at kringvarpið longu er við at finna eina nýggja javnvág og støðugleika og gongd er nú komin á størri framleiðslu.

Sum skilst verður avlop á rakstrinum fyri 2013. Hóast vit mangan finnast at kringvarpinum, eru vit í minnilutanum av teirri fatan, at vit sum land og fólk eiga at standa saman um eitt alment kringvarp. Vit eiga at raðfesta og harvið lyfta kringvarpið, so tað kann gerast tann stovnurin, sum framman aðrar umboðar ta samanhangsmegi, sum tørvar er á í einum nútímans demokratiskum vælferðarsamfelagi.

Minnilutin harmast tí almikið um partar av orðaskiftinum undir 1. viðgerð, sum tók eina lögna vend, ið eftir okkara fatan als ikki sømir seg einum framkomnum vesturlandskum fólkaraði.

Bráðliga snúði orðaskiftið seg ikki um, hvussu vit skapa betri karmar fyri okkara alra kringvarp, men um vit yvirhøvur skulu hava eitt kringvarp í Føroyum; Í ramasta álvara mæltu ávisir samgongu tinglimir til at avtaka føroyska kringvarpið! Minnilutin øtast um hesar hótanir móti einum av fólkaraðisligu grundarsteinunum.

Skulu virða frælsar miðlar

Tað verður sagt, at vald korrumperar. Tí er alneyðugt við frælsum, óheftum miðlum, sum hava ráð og møguleika at virka soleiðis, at borgarin kann taka eina støðu út frá upplýstum grundarlagi, siga Gunvør Balle og Rigmor Dam

Eiríkur Lindenskov

– Í londum og mentanum, sum vit vanliga samanbera okkum við, er vanligt, at politiska valdið virðir journalistiska og redaktionella frælsið uttan uppiblandan ella hótanir móti teimum fólki og stovnum, sum gera sína professionellu skyldu. Tað siga Gunvør Balle og Rigmor Dam í minnilutaálitinum í málinum um at tryggja Kringvarpi Føroya fleiri pengar. Tær siga í álitinum millum annað soleiðis:

– At varpa ljós á, grava í, greina og leggja fyri almenningin viðurskifti av øllum handa slag – og serliga um politisk viðurskifti, sum politiska skipanin kanska ikki ynskir fram í ljósmálan.

Demokratisk samfeløg loyva einari frælsari pressu at vera frælsi eygleiðarin av øllum valdi í samfelagnum. Tí verður eisini kravt, at pressan virkar undir ábyrgd og ikki misnýtir sítt eigna vald. Hetta er reguleið í lóg og fjølmiðlaetikki.

Tað verður sagt, at vald korrumperar. Tí er alneyðugt við frælsum, óheftum miðlum, sum hava ráð og møguleika at virka soleiðis, at borgarin kann taka eina støðu út frá upplýstum grundarlagi. Fræls eygleiðing av valdinum er neyðug. Ein, sum kann seta spurnartekin við, hvussu valdið verður útint. Tey sterkastu samfeløgini fólkaraðisliga og búskaparliga eru tey, har pressan er sterk og fræls. Eyðkenni teirra er opinleiki í miðlum, vinnu og politikki. Opinleiki er oljan, sum fær samfelagshjólini at mæla smidliga og dynamiskt, og sum tryggjar álitid á skipanina. Har fría orðið og frælsa pressan eru skerð, valdar bara ótti og vantandi virkishugur.

Pressan sær valdið úr øðrum sjónarhornum, enn politiska valdið brýggjar seg um at síggja valdið. Hon

varpar ljós á avleiðingar, dregur samanum teir vinklar, sum valdið ikki upplýsir um. Heldur snøgt sagt eyga við misrøkt av samfelagnum, minnir valdsharran á lógina og moralin. Verður valdið ikki eygleitt, kann tað slíta seg leyst og virka til egið gagn. Slíkur rotinskapur seyrar niður gjøgnum systemið, úr erva og út til borgaran, sum smittandi pest, har álitid á skipanina og savningarmegin hvørur.

Tí er alneyðugt, at vit raðfesta almenna kringvarpið, so tað, umframt at gerast óheft av privatum lýsingum, fær virkað frítt uttan støðugan ótta fyri at verða niðurpint fíggarliga, tí føroyskir valdsharrar ræðast at verða eygleiddir, lýstir og viðhvørt eisini avdúkaðir. Á raðstevnu um fjølmiðlar í Útnorði á Norðuratlantsbryggjuni seinasta heyst helt lektari á deildini fyri fjølmiðlaútbúgvningina á Háskóla Íslands eina røðu. Hennara boðskapur var, at høvdu íslendsku fjølmiðlarnir verið sterkari, hevði kreppan óivað ikki bitið so fast sum hon gjørdi, tá Ísland fór á húsagang í 2009. Fjølmiðlarnir vóru als ikki førir fyri at greina og skilja tað, sum bankarnir vóru farnir úti, tað snúði seg hægst um at endurgeva søguna, sum bankarnir sjálvir lýstu hana, sjálvsagt bert í positivum vendingum. Ongin journalistur var førur fyri veruliga at grava niður í, hvat fór fram, og greina øll vandamálini og ivamálini fyri fólki og politisku skipanini. Íslendska søgan er feskt klassaðømi um týðningin av sterkum og kompetentum fjølmiðlum, ið kunnu og skulu geva maktthavarum mótsæl og avdúka, hvat veruliga fer fram. Avdúkingar, sum kunnu fáa fólk og politisku skipanina at steðga á, hugsa seg um og kanska forða fyri, at samfelagið fer útav eggini.